

ЧАСНО НОСЕ

„НЕМАЊИЋА“

Можда ће неко, или многи, рећи како је међу јунацима прошлог рата, дакле људима који су стварали и створили ову нашу државу, још рано упирати прстом у најхрабрије. Биће и оних који ће говорити супротно. Трећи, опет неће рећи ништа... А ми, сматрајући то својим дугом према момцима који су у нашу борбу уложили све што је било највриједније и што су, заправо, имали даривамо оно што можемо.

Даривамо Шеснаестој, Првој оклопној и Четрдесет и трећој, ријечи које се са посебним пијететом изговарају. Остало нека им дари-ва историја и држава коју су створили.

Јер, увијек гдје је било најтеже гдје је својим животима требало бранити своју слободу, част и достојанство гдје је у јуриш требало ићи срцем и херојством, била је Шеснаеста. Била је бригада по којој се препознавала наша борба и јунаштво српских бораца. Била је бригада -

заштитни знак наше војске којој је ударна п-ца била опет једна крајишка - Прва ок-бригада, јединица која је од оног „кр. Ускрса“ на Плитвицама, прве ратне године до краја проносила славу Крајишника - ср-бораца. А Четрдесет и трећа? Е, она је најпоузданија. Била је јединица на коју с-јек могло ослонити без обзира на тежину з-ка који се пред њом налазио.

Уз све то, ове три бригаде одликова-ратним знамењем које се додјељује најхрабријим и највећим.

Ето, нека у предвечерје Славе В Републике Српске ових неколико тексто-лон „Крајишког војника“ херојима Краји Војске Републике Српске сврстаних у р Шеснаесте, Прве оклопне и Четрдесет и бригаде Првог крајишког корпуса.

РИЈЕЧ КОМАНДАНТА

ВЛАДО ТОПИЋ

ШЕСНАЕСТА ЈЕ ИНСТИТУЦИЈА

- Шеснаеста јесте нешто посебно. То су њени борци, то су резултати које је постигла, то су мјеста која је ослободила и кроз њих прошла, то су пријатељства и лијепе успомене на људе код којих смо били, то је понос бораца и командног кадра на своју јединицу, то је снага јединице и вјера да се сваки задатак може извршити, то је наше јединство, то су наше породице које нас храбре да издржимо то су породице наших погинулих другова које храбро се ово подносе, то су наши инвалиди и рањеници који стално изјављују да једва чекају да се врате, то су командири, команданти и остали командни кадар, то су радне организације, директори, то су људи из општина који стално помажу, то је сарадња и помоћ сусједа и виших команди.

Шеснаеста је постала мјера борбености, одважности, самопоуздања, поноса и чести. То вам је велика фирма, институција.

(септембар 1994.)

ЗА НАУК И ПАМЋЕЊЕ

Шеснаеста крајишка моторизована бригада од самог је свог оснивања била једна од ударних песница ондашњег Петог бањолучког данашњег Првог крајишког корпуса. Калећи се у борбама на западнославоснском и босанскохерцеговачким ратиштима, израсла је у јединицу која је уживала славу у своме народу и уважавање међу непријатељима. Њен ратни пут, тежак и дуг обилује мноштвом личних и колективних јунаштава, најсвјетлијим примјерима родољубља и истински је путоказ будућим генерацијама у одбрани своје отаџбине.

Покушати једно такво грандиозно дјело, какав је ратни пут Шеснаесте, сажети у ових неколико редова било би и непрофесионално и практично неизводљиво. Да бисмо само набројили мјеста која је ова јединица ослободила и кроз која је прошла, требало би нам далеко више простора. Историја, која ће, надамо се објективно и студивно проучити њен ратни пут, даће о Шеснаестој и њеној улози у овом крвавом рату коначан суд.

Оно што ћемо ми, као живи свједоци запамтити и што свакако морамо гајити и чувати, је тај непобједиви дух бораца Шеснаесте, та неисцрпна снага коју нису могли уништити ни непријатељ, ни вријеме, ни размирице на унутрашњеполитичком плану.

Треба ли данас, када се о Шеснаестој много тога зна, рећи да у овом рату, готово и није било

значајније битке, да је ратни пут Шеснаесте уопште био ратни пут борци Шеснаесте. Ова бригаа учествовала је у многим биткама и преко операције "Моторизована бригада" у борбама против босанског, хрватског, српског и црногорског војсковаца, у борбама против српског, хрватског, црногорског, сарајевског и београдског војсковаца, у борбама против мађачког војсковаца, у борбама против француског војсковаца крај рата. На свом ратном путу, Шеснаеста је изгубила много крви многих синова и кћери своје отаџбине, али је и тако успјела да о јунацима и јунакињама, о њиховим подвизима и човјечким

На свом ратном путу, Шеснаеста је изгубила много крви многих синова и кћери своје отаџбине, али је и тако успјела да о јунацима и јунакињама, о њиховим подвизима и човјечким

Све је почело посљедњег дана 1992. године. Уз подрхтавање земље и музику хиљада пушчаних зрна, кренули су Крајишници. Одлучно, непоколебљиво са поздравом: „Срећно, у нову годину и нове побједе“!

Са несаломљивом вољом и жељом да разбију непријатеља, отпочели су борци Шеснаесте свој незадрживи поход у два дијела, на два правца. Дијелом снага, Први и Други моторизовани батаљон са извиђачима и тенкистима напредује правцем: Марковића поље, Дренова, Тињаши, Д. Вукшић, Баре, Мартиновићи, Г. Вукшић, Рогозан, Улице, а другим дијелом трећи моторизовани батаљон, уз

ОРУЖЈЕ СЕ ПРОБУДИЛО

Прошла је Шеснаеста многобројна ратишта исписујући знојем, крвљу и животима нове странице српске историје - Многим борцима ће у трајном сјећању остати брчанско ратиште. Требало је у околини Брчког протјерати велике непријатељске снаге, а морао се коридор проширити и обезбиједити

подршку дијела Оклопног батаљона, те прага и БВП, дејствује правцем: Грбавица, Секулићи, Рахићи, Њивице, Јасеновац, Угаре, Лукићи, Рогозан, Улице.

Пробудило се оружје. Са неодољивом жељом за побједом борци Шеснаесте иду незадрживо напријед. Падају, једно по једно, добро утврђена и жестоко брањена непријатељска упоришта: Тињаши, Баре, Секулићи, Угаре, Рахићи, Њивице, Д. Вукшић, Мартиновићи, Јасеновац, Лукићи. Коридор је проширен и осигуран на дужини од шест километара и дубини два километра. У тешким сударним борбама, често прса у прса, непријатељу су нанесени огромни губици.

Послије заслуженог предаха, те потуне јединица са пушчаном и артиљеријском муницијом, извршено је прегруписавање

снага, а потом се прешло на још одлучнији напад на правцу: Г. Вукшић, Рогозан, Улице, и Угаре, Рогозан, Улице. Међутим, ни непријатељ не мирује. Довлачи свјеже снаге у рејон Улица.

Предузимањем сталне иницијативе, честим промјенама правца дејства и сталним исцрпљивањем непријатељ је довођен у забуну и несигурност. Ријетко је могао процијенити када и гдје ће бити нападнут. Под сталним, вишедневним и упорним притисцима, муслиманска одбрана попушта. У руке Крајишника падају: Лукићи, Рогозан и на крају Улице, највеће непријатељско упориште. Послије предаје достигнуте линије борцима Друге посавске бригаде 18. фебруара, борци Шеснаесте преузимају нове линије одбране и, одбијајући свакодневне нападе непријатеља, кују планове за нову побједе.

Душан Бојина

ГОЈКО ВУЈАНОВИЋ

ШЕСНАЕСТА

Што то Балкан подрхта
ва,
зашто стрепи свака
цеста,
што су реке занемеле?
- у бој креће Шеснаеста!

Какав је то страшни пла
мен
што се ноћу небом вије?
- То небеско није чудо,
Шеснаеста битку бије!

Кад чујете грмљавину,
ој, душмани, беж'те с
места,
не чекајте силну хуку,
на вас креће Шеснаеста.
Ко у ратну стазу утка
најстрашнија ратна
места,
ко херојски барјак носи?
- то је славна Шеснаеста.

(из збирке pjesама
„Сунце се поново рађа“)

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

СКИНУО ЗАСТАВУ

Од давнина се сматрало да је заробљавање непријатељске заставе чин вриједан највиших признања, а борци који заробе заставу слављени су и опјевавани као највећи јунаци.

Међу борцима Шеснаесте било је неколико таквих. Један од њих је и **Станко Марковић** из Слатине, борац Друге чете Другог батаљона, који је недавно, у по бијела дана ушао међу непријатеља и однио му заставу с положаја. Скроман и ћутљив, Станко каже да не жели хвалоспјеве о себи. „Ма, пусти, није то ништа“, одмахује главом и једва пристаје на краћи разговор.

„Одмах док смо дошли на овај положај“, присјећа се читавог догађаја, примијетио сам зелену заставу са полумјесеком и звијездом на једној згради. Рекао сам борцима да ме нервира и да ћу у року од седам дана скинути је и донијети. Нису ми вјеровали. У то вријеме деси се да се некако закачим с командиром око одласка кући (требао сам ићи купити сијено)

и онако, из ината, кажем му да ћу отићи скинути заставу и да ће ме онда, хтио-не хтио, морати пусти-ти.

Конечно, око пет поподне, у уторак 5. јула 1994. године, након неколико дана извиђања и „испитивања“ терена, одлучим да кренем у први покушај. Упозорио сам борце да не отварају ватру, прошао кроз наше минско поље и по чистини, пузећи, стигао до њихових мина. Разминирао сам их и кренуо даље. Привукао сам се до зграде и ослушао. Иза се чух њихов разговор: „Иди погледај да нема кога!“, рекао је један од њих. „Нема те будале која би се усудила кренути у ово доба“, одговорио је други. „Богами, има!“, помислио сам у себи и привукао се кацама са којих се могла дохватити застава. Прислонуо сам пушку уз бетонску плочу, попео се и скинуо је“.

„Е, сад ћете је добити само од мене мртвог!“, прозборио сам у себи и кренуо назад. Како сам био разминирао минско поље, није била потребна опрезност као при доласку, тако да сам се вратио много брже. При повратку сам разминирао још једну мину која је била остала нашим борцима иза леђа и при томе сам добио један мањи гелер у стомак. Два

сата касније, кад сам са друговима увелико прослављао успјех, на супротној страни зачула се свађа. Пљуштале су псовке, а богами и ударци“.

Није ово Станку први излет међу непријатељске ровове. На Церовици, прије двадесетак дана, такође је отишао у муслиманске траншеје и ту сачекао остале борце.

Одмор од 45 дана који је добио искористиће за пољопривредне радове. Када се врати, обећава још оваквих подвига.

На питање да ли је било страха, насмијао се и једноставно рекао: „Није. Замислио сам да идем кући“.

(јули 1994.)
Ж. Петровић

РИЈЕЧ КОМАНДАНТА

ДРАГАН ВУКОВИЋ

УВИЈЕК БУДНИ И СПРЕМНИ

- Надам се, искрено се надам да ћу бити први мирнодопски командант Шеснаесте. Највећа би ми жеља била да потпишем наредбу о демобилизацији војске. Треба радити. Вјерујем у мир, али наше окружење, посебно овај наш дио од Брчког па све до Мањаче, намеће нам потребу да се увијек буде будни и да морамо бити увијек спремни на

одговор.

Статус и углед војника морају бити подигнути на максимални ниво, а то је једино могуће урадити професионализацијом и квалитативним опремањем војске у материјалном смислу.

Рат је показао да само добро организована јединица може извршити задатке. Имамо доста

ратног искуства које треба преточити у правила и усмјерити га у правцу професионализације војске. Којим током ће ићи те промјене зависиће од много фактора, али само онај народ који има организовану и добро опремљену војску може да рачуна на своју слободу.

(децембар 1995.)

И за њих су непрегледна пространства крајишка пријеђена за непуних мјесец дана, дуге непроспаване ноћи, безбројне битке и уплашени цивили који су у њима видјели спас. На њиховим лицима умјесто умора пркос. Наш, крајишки.

- Нећемо се повлачити па макар сви до једног изгинули. Овдје бранимо своје куће, овдје бранимо и Бању Луку - говорили су у ноћи док су поред њих пролазиле колоне оних који су бјежали а да метка непријатељског нису чули. Било је то на Санском Мосту првој станици на путу јединице старјешине **Здравка Петровића** по бескрају Крајине.

И остали су. Без лијевог и десног крила, испријечили су се пред бројнијег непријатеља и испред Лушци Паланке организовали одбрану.

- Пресудну улогу у тим тренуцима је одиграо наш Начелник старјешина **Драган Вуковић**, - истичу борци. - Својом смирености и знањем помогао је да останемо стабилни и да не буде панике. Њему смо безгранично вјеровали.

Одбрана Бање Луке

Док су боравили на тим теренима, нису дозволили непријатељу да и поред упорног гранатирања положаја напредује даље. Пут их је, међутим, убрзо одвео на падине Мањаче гдје су муслиманске јединице биле дубоко ушле у нашу територију. Слика са Санског Моста се понавља.

- Опет смо затекли доста конфузно стање - прича старјешина **Петровић**, - и наш долазак пуно је значао за све њих. Практично, из

С КРАЈА НА КРАЈ КРАЈИНЕ

Од Санског Моста, преко Новог Града, Крупе, Мањаче, Озрен до Бочца, борци Шеснаесте су свагдје наилазили на исту слик колоне избјеглица, пометња у нашим редовима, разуларењ непријатељ и очи бораца из других јединица које би заискриј када би чули да је уз њих Шеснаеста

аутобуса смо ушли у борбу.

Послије напорних санских дана и ноћи само су крајишки инат и сазнања да се на Мањачи и буквално налази прва линија одбране Бање Луке дали снагу борцима да издже непријатељске нападе и да крену у незадржив јуриш. Једно по једно, ослобађана су мјеста према Кључу: Градина (кота 941), Илића глава, Илићи, К-944, с. Чеваповићи, с. Бабићи, с. Вујиновићи, Мачкића камен, Мачкића страна, с. Црљени, с. Набодићи и с. Стране.

Озренци су пјевали од среће

Ослобађање Градине је једна од најзначајнијих победа које је јединица остварила за све четири године рата, - истиче **Петровић** и додаје да је јединица из ових борби, иако уморна, изашла видно ојачана.

Тек што су се привикли и свјежи мањачки ваздух, у једини је стигло ново наређење. Ноћ одредиште било је Озрен.

- Озренци, ти заиста поносни ратници, пјевали су од среће када чули да ми долазимо - каже старјешина **Вито Брнић**, који је, к уосталом и све старјешине у јединици без прекида с борцима на пр линији.

Опет колоне избјеглица, оп паника и опет дуге непроспаване ноћи.

- Чим смо дошли на овај тер имали смо жесток судар с непријатељем. Извукао је дебљи кра отада се примирio - причају борци из јединице старјешине **Вито Малешевића** које смо затекли као утврђују линију.

Радна атмосфера је свуда с нас. Чују се моторне пиле, удар сјекире, жагор људи. То је оно и Шеснаесту чини посебном и јаким. Гдје год да се налазе, наши борци чекају да им неко нареди да уковавају, да се утврђују, и истур осматрачнице. Свему томе научили су је големо ратно искуство.

Борци из јединице старјешине **Мирка Шујице** уз ведре досјет од дебелих јелових стабала просклониште.

- Понеси нам сљедећи пут хармонику - добацују возачу „пини“ **Вулетови** вучјаци, како одла зову борце из јединице старјешине **Раденка Вујасина** оскудијевају ни у доброј шапи, ни јунаштву.

Јединица дише као један - ист не без поноса **Петровић** - и заиста сам поносан на све њих, Максимих позадинаца до **Вулетови** и **Витиних** јунаца.

ПОБЈЕДА КОЈА СЕ ПАМТИ

БИТКА ЗА „СТРУЈНИ“ КОРИДОР

Када је пуковник Симић јавио да је Брод пао (око 13.40 часова) наши борци су добили још већу снагу, морал и одлучност. Појачали су темпо напада и око 14.20 часова овладали у потпуности с. Лучићи и ушли с десног бока у рејон Турских кућа

Пошто је један коридор, који је обезбјеђивао везу Крајине са матицом Србијом био успостављен, проширен и безбједоносно осигуран током вишемјесечних жестоких борби у другој половини 1992. и првој половини 1993. године, требало је успоставити још један - струјни коридор. Крајина је оскудијевала у струји и често живјела у мраку. Трбало је ослободити неколико села у околини Брчког како би се могао поправити и ставити у функцију 110 кв далековод. Линија је ишла преко села: Брод, Српска Брка, Колонија, Липовац, Лучићи, Ђукићи и Бајићи.

Задатак тежак, непријатељ упоран, чврсто укопан, са добро организованом одбраном. Извршиће га заједничким снагама дијелови ИБК и 1. КК. Припреме почињу већ од 20. јула 1993. године када се већ постојећим снагама 16. КМТБр, 5. козарској, те 1. и 2. посавској бригади придружују и дијелови 1. оклопне бригаде. Нашој, на овом ратишту већ добро познатој и успјешној бригади придружује се девет тенкова и два транспортера. Ти момци, показаше се касније у борби, били су изузетни, храбри борци, уиграни и сигурни тимови.

У току припреме за ову значајну акцију требало је честим офанзивним дејствима на широкој линији фронта од Омербеговаче до Бајића непријатеља стално узнемиравати и исцрпљивати, извиђати његов распоред, снаге и могућности и унијети у његове редове несигурност и пометњу. Тако је већ 20. јула отпочео синхронизовани напад на правцу Бајићи-жељезничка станица Буковац. Постигнуто је изненађење и линија је помјерена за око 500 метара напријед.

Цјелодневне борбе

Двадесеттрећег јула, тачно у 10.53 часова отпочео је напад на правцу Бајића и Лучића. Први батаљон, ојачан једном тенковском четом из 1. ОКБ, нападао је на чело фронта испред Бајића. Други батаљон 16. КМТБр нападна дејства врши са југоисточне стране у бок непријатеља, а трећи батаљон напада на Лучиће.

Одмах на почетку направљени су извјесни помаци, нарочито на правцу Лучића. Ту су наши борци успјели избацити непријатеља из првих ровова, али су се они наставили бранити са резервних положаја. Испред Бајића је погинуо командир чете **Бранко Кошчица** и још један борац што је изазвало пометњу на том дијелу линије. Овај несрећни случај, као и слаба координација између Првог и Другог батаљона, омели су извршење задатка тако да се од даљег напада осустило.

Може се сматрати да је овим акцијама и започело „Садејство 93“. Сутрадан се синхронизовано нападало на правцима: Грбацица - Колонија, Грбацица - Липовац, Лучићи и Српска Брка - Бајићи. Напад је био уз снажну

подршку бригадне и корпусне артиљерије и оклопних јединица. Водиле су се жестоке борбе, на неким дијеловима прса у прса. Интензитет напада не смањују ни жртве, као ни оштећења неких борбених средстава. Иако је на правцу напада поток Лукавац - Лучићи један наш тенк оштећен и избачен из борбеног строја због наилаaska на ПТМ, снаге 3. МТБ непоколебљиво напредују. Када је пуковник Симић (око 13.40 часова) јавио да је Брод пао, наши борци су добили још већу снагу, морал и одлучност. Појачали су темпо напада и око 14.20 часова овладали у потпуности Лучићима и ушли с десног бока у рејон Турских кућа.

Најтежа и најсложенија ситуација била је испред Бајића гдје је нападао 2. батаљон. И поред великих напора и упорности, поред претрпљених губитака (13 рањених бораца) наши борци нису успјели пробити непријатељску линију на том дијелу фронта.

Пао је и Липовац

Пошто је напад енергично настављен и у послијеподневним часовима, непријатељ се на највећем дијелу фронта, уз жилав отпор, ипак повлачи. Велика помоћ нашим борцима стиже од Посаваца који су у садејству са 3. батаљоном овладали Колонијом и избили на дио друге Колонија - Липовац. Непријатељ се повлачи, остављајући иза себе оружје, муницију, грађевинске машине. Коначно, око 22 часа овладали смо читавим Липовцем.

Иако уморни и исцрпљени, борци настављају да утврђују достигнуте линије читаве ноћи. Истовремено се врши попуна муницијом, чишћење наоружања и припреме за наставак борбе.

Сљедећег дана, 25. јула, наставља се напад на правцу Ђукићи - Бајићи. На Ђукиће дејствују 2. и 3. МТБ, а на Бајиће 1. МТБ. Међутим, непријатељска одбрана је врло јака, а терен неповољан за нас. Брисани простор онемогућује привлачење пјешадије, а истовремено је испресијецан многобројним каналима који онемогућавају употребу тенкова. У борби која је трајала читавог дана извршено је напредовање за око један километар. Далековод је на нашој страни, али Ђукићима и Бајићима нисмо успјели овладати.

Пред крај дана било је јасно да је задатак извршен, а циљ остварен. Лица бораца и старјешина, и поред бола и туге за погинулим и рањеним друговима, срећна и задовољна.

ОТАЏБИНА СЕ И ПЈЕСМОМ БРАНИ

Пуковник Топић је за Шеснаесту волио рећи да је то једна велика институција. И није то била тек пука командантска фраза, већ истина која је потврдила да се само таквим начином размишљања може стићи до успеха.

Схвативши да се у рату живот одвија и мимо борби на првој линији, и да упоредо са том, оружаном треба водити и ону другу, наизглед лакшу али ништа мање захтијевнију борбу умом, пјесмом и оловком, команда Шеснаесте је током читавог рада придавала значај свим оним активностима које су поспјешивале вођење ослободилачке борбе.

Почетком рата на босанско-херцеговачким просторима и појавом првих проблема са материјалним обезбјеђењем бораца, Бригада је схватила да се мора учинити нешто како би се помогло породицама погинулих бораца, РВИ и самим борцима. Тако је, као прво такве врсте, у Бањој Луци основано Удружење бораца 16. КМТБр „Клуб 16“, које је током читавог рата пружало помоћ било материјалне, правне или неке друге природе. „Клуб 16“ је и данас састајалиште бораца Шеснаесте (и не само њих), али и мјесто гдје се њима и њиховим породицама и даље пружа помоћ.

Шеснаеста је на Вучијаку код Прњавора формирала и своју „Економију“ на коју су борци, поред узгоја оваца и крива, редовно засијавали одређене површине земљишта. „Економија“ је била основна полуга снабдијевања Бригаде у времену када су, зашто то не рећи, јединице по питању позадинског снабдијевања биле препуштене саме себи.

У склопу Бригаде скоро двије године егзистирао је и војнички оркестар „Шеснаеста“ који је на целулоидној траци оставио два свједочанства о борби Шеснаесте и јунаштву њених бораца: аудио касету са забавним и народним пјесмама, као и књигу гусларских

Дио „економије“ шеснаесте на Вучијаку

пјесама познатог гуслара **Ивана Поповића**, иначе борца Шеснаесте.

Као свједочанство за нека будућа покољења остаће и видео-касета „Хиљаду ратних дана Шеснаесте“, која видео - записом прати ратни пут Шеснаесте од 1991. до 1994. године.

Шеснаеста је смогла снаге да у вихору рата обиђе градове из којих је долазио највећи број њених бораца и за становништво тих градова изведе културно - забавни програм „Шеснаеста својим градовима“ који је свагдје привукао велики број посјетилаца и испунио њихове душе.

Уз Шеснаесту, као њен вјерни пратилац у посљедње двије године рата, стасао је и њен лист „Шеснаеста“. Двадесет девет бројева тог листа или око 500 страница писаних свједочанстава о једном тешком времену, доказ су да је у овој бригади свакој, па и оној најмањој ситници, придаван значај. У томе, као што уостајали ратни дани доскорашњи командант, јесте њена величина.

ПОСЈЕТА ДЈЕЦЕ ВИТКОВАЦА ШЕСНАЕСТОЈ

„ЗАБРАНИТЕ“ ГРАНАТЕ

У поводу Видовдана, славе ВРС, група ученика Основне школе „Вук Караџић“ из Витковаца посјетила је 25. јуна 1994. године команданта 16. КМТБр потпуковника Владу Топића и пренијела најљепше жеље свим борцима Шеснаесте - Била је то прилика да се најмлађи Витковчани још ближе упознају са јединицом која брани њихове домове

Букет блиставих очију и руку препуних цвијећа закуцао је у суботу, 25. јуна, на врата команде Шеснаесте. Школарци Витковаца дошли су у посјету команданту **Влади Топићу**, да пренесу честитке својих другова и мјештана поводом славе Српске Војске. Малкице треме, мало збуњености при сусрету, али је и објашњење било симпатично и младалачко - па знате, није једноставно доћи у посјету славним Крајишницима, иако их готово годину дана срећемо и живимо заједно са њима.

Командант је, као домаћин, „пробио лед“ поздрављајући малишане и њихове наставнице и распитујући се за сваког појединачно. На тренутак је забрављена ратна стварност у разговорима типа „шта бих волио бити кад порастем“, а ратник је малим другарима измамно смијех причама о својим договорштинама из школских дана.

Распричали су се и гости описујући како се друже са борцима, који им у сваком тренутку прискачу у помоћ, било да је потребно придружити се тежаким пословима на њиви или наћи хитан превоз до Станара или Добоја. На ред су дошле и неизбежне ратне теме. Највеће интересовање је, разумљиво, било за тренутну ситуацију на ратишту на којем се Шеснаеста налази. Није било лако одговорити на дирљиво и наивно питање плавокосе дјевојчице - може ли српска војска „забрањити“ да падају гранате на Витковце и обезбједити миран сан дјечи у својој позадини.

- Ја могу да вам обећам, што се тиче линије одбране и њене сигурности, да можете мирно спавати и ићи у школу, - рекао је командант.

На расстанку, мали Витковчани су још једном Крајишницима пожељели пуно среће и успјеха честитајући им њихов празник. Отишли су својим домовима двије Дијане, Радован, Биљана, Жељко и Давор, носећи у срцима сјећање на један lijеп сусрет који је дао више свјетлости и наде за будућност, а остала је Шеснаеста примајући на своја плећа још једну велику обавезу за одбрану невиности и младости која јој је повјерена на чување.

ОДБРАНА

Након жестоке муслиманско-хрватске офанзиве на западне просторе Републике Српске и окупације крупске и дијела новоградске општине, уследио је одговор наших јединица под командом команданта Шеснаесте пуковника **Владе Топића**. Заједно са својим сарадницима и јединицом старјешине **Данка Петрушића**, пуковник Топић је за кратко вријеме успио да стабилизује линију одбране, а онда је уследио жесток контранапад.

Борци из јединица које су до јуче знале само за повлачење, кренули су у незадржив јуриш, с враћеном вољом и самопоуздањем. Непријатељ је безглаво бјежао, остављајући за собом згаришта, измасакиране цивиле и своје мртве. Ослобађана су, једно за другим, насеља новоградске и крупске општине: Кршље, Блатна, Мала и Велика Рујишка, Халиловци, Будимлић Јапра, Дубовик, Арапуша... За свега петнаестак дана ослобођено је око 300 квадратних километара простора. И све је то урађено уз минималне губитке.

Данкови извиђачи били су ударна песница. У сва мјеста улазили су први, стизали су свагдје и увијек били радо виђени. Били су она неопходна ињекција самопоуздања другим јединицама које су биле изморене посљедњим догађајима.

Послије ослобађања новоградске општине, кренуло се у ослобађање територије општине Крупа. Можда ће историја и нека будућа времена дати одговор зашто се стало наомак овог града. Као што рече пуковник Топић, наше је у рату једно, то знамо и свак је постављени задатак до краја професионално извршити.

Крупа је културно

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

ИЗВУКЛИ ТОП НА РУКАМА

Станко Гаврић из Кнежева, **Славко Плавшић** из Кола, **Миливоје Јовичић** из Доњег Первана и **Драгомир Суботић** из Подградаца борци су 16. МПОАД-а. О једном догађају из новембра 1992. са Лепнице прича нам Гаврић:

Усташе су биле пробиле нашу линију и дошли на 30-так метара од нашег ЗИС-а. Срећом, нису га примјетили. Када се смркло, нас деветорица смо одлучили да се вратимо и покушамо ручно извући топ. Дошли смо до њега, извукли га до половине пута, али су нас они ту примјетили и отворили ватру по нама. Сачекали смо да се стишају, а онда смо наставили започети посао.

Читао километар вукли смо топ на рукама, до нашег возила. Послије тога враћали смо се у групама по сандуке с муницијом, а ни телефон им нисмо хтјели оставити. Сва штета коју смо тада имали био је један изгубљени оквир за муницију.

(јули 1994.)

КРАЈИНЕ

ално извршити".

Октобарских дана на фронту око Санског Моста пуно тога познатог: исти људи, иста атмосфера и исто стање на фронту. Командант Топић са сарадницима до у детаље планира сваку акцију, борци насмијани и расположени, а непријатељ свакодневно узмиче. Најбољи синови Крајине сада су стопут јачи: бране кућни праг.

(октобар 1995.)

РИЈЕЧ КОМАНДАНТА: МИЛАН ЧЕЛЕКЕТИЋ

ДУБОКЕ ВЕЗЕ

Ја не могу говорити о Шеснаестој без емоција. Прича први командант 16. КМТБр Милан Челекетић. Везан сам за њу крвљу и успоменама на наше погинуле другове. На почетку, никаквог ратног искуства нисам имао, као ни моји борци. Тада Шеснаеста није била оно што је данас, она је у рату стасала.

Ми смо кренули од нуле, долазили смо гдје је најжешће, калили се. Трудио сам се да увијек будем уз своје људе. Знате, ако старјешина није напријед, са борцима, људи ту остају сами и губе главе. Пред мојим очима гинули су борци, двадесетогодишњаци, младићи од којих сам ја дупло старији. Ја сам то као човек и као командант јако тешко подносио. И кад год причам о рату, увијек се сјетим наших погинулих бораца.

(новембар 1993.)